

Nurmijärvi 26.4.2018
Liito-oravaselvitys

Inka Norros
maisema-arkkitehti
+358 40 7334172
M A S U P L A N N I N G
RATAKATU 1B
00120 HELSINKI
+358 40 4848106

Liito-oravaselvitys Espoon Otakaaren alueella keväällä 2018

Espoon Otakaaren alueelle tilattiin keväällä 2018 liito-oravatilanteen tarkistus. Alueella on aiemmissa selvityksissä havaittu liito-oravia ja tunnistettu liito-oravien kulkuyhteys. Alueelle suunnitellaan lisärakentamista, ja rakentamisella voi olla vaikutuksia liito-oravaan. Siksi liito-oravan esiintymisestä alueella tarvittiin päivitetty selvitys, jonka teki FT Rauno Yrjölä.

Menetelmä

Liito-oravan pääravintoa talvella ovat haavan silmut, josta liito-oravan papanat saavat kirkkaan keltaisen värin. Papanoita kertyy yöpymis- ja ruokailupaikkojen alle. Helpointa niiden löytäminen on kevättalvella, kun lumi on jo hieman sulanut, eikä kasvillisuus vielä vaikeuta etsintää. Sopiva aika on maaliskuulta toukokuulle. Kesällä ravinto muuttuu ja samalla muuttuu myös papanoiden väri (Henttonen ym. 2001, Sierla ym. 2004).

Tyypillisintä liito-oravan elinympäristöä ovat melko tiheät vanhat kuusikot, joissa on kolohaapoja. Selvitysalueella on paikoin runsaasti korkeita kuusia ja liito-oravalle soveltuvaa haavikkoa.

Alueelta etsittiin liito-oravan mahdollisesti asuttamia, lain suojaamia kolopuita sekä liito-oravan jätöksiä. Samalla määriteltiin liito-oravan yhteystarpeet ympäröiviin alueisiin ja havaittujen esiintymien välillä. Raportissa käytettiin Espoon kaupungin liito-oravadataa.

Alue tarkistettiin keväällä 2018 kahtena päivänä, 19.3. ja 6.4.

Liito-orava-alueiden luokittelu tehtiin Espoon kaupungin käyttämän käsitteistön pohjalta. **Elinympäristö** on liito-oravalle soveltuvaa aluetta, jossa on liito-oravalle ruokailuun, lepoon, liikkumiseen ja pesimiseen soveltuvaa puustoa. Espoossa elinympäristörajausten tavoitekoko on 5-10 hehtaaria ja minimikoko 4 hehtaaria.

Ydinalue on kartoituksissa tunnistettu yhtenäinen alue, josta on tunnistettu pesäpuu eli liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka. Ydinaluerajaus tehdään myös silloin, kun pesän olemassa olosta on voimakkaita merkkejä, mutta itse pesää ei havaita. Ydinaluerajaus tehdään pesäpuun ympärille papanahavaintojen ja puuston laadun mukaan niin laajaksi, että

yksi naaras selviää ydinalueella poikasineen talven yli ja pystyy lisääntymään keväällä. Ydinalueilla on yleensä runsaammin papanoita kuin elinympäristössä. Ydinalueella suojelutoimenpiteet ovat tiukempia kuin muilla liito-orava-alueilla.

Soveltuva alue on puustoinen alue, josta ei nyt havaittu liito-oravia, mutta joka olosuhteiltaan soveltuu liito-oravan elinympäristöksi.

Liito-oravien kulkuyhteys on yli 10 metristen puiden latvusten muodostama yhteys, jota liito-orava käyttää siirtyäkseen elinympäristöjen välillä tai elinympäristön sisällä. Yhteyksien pituudet ja leveydet vaihtelevat ja yhteys voi olla osa liito-oravan elinympäristöä.

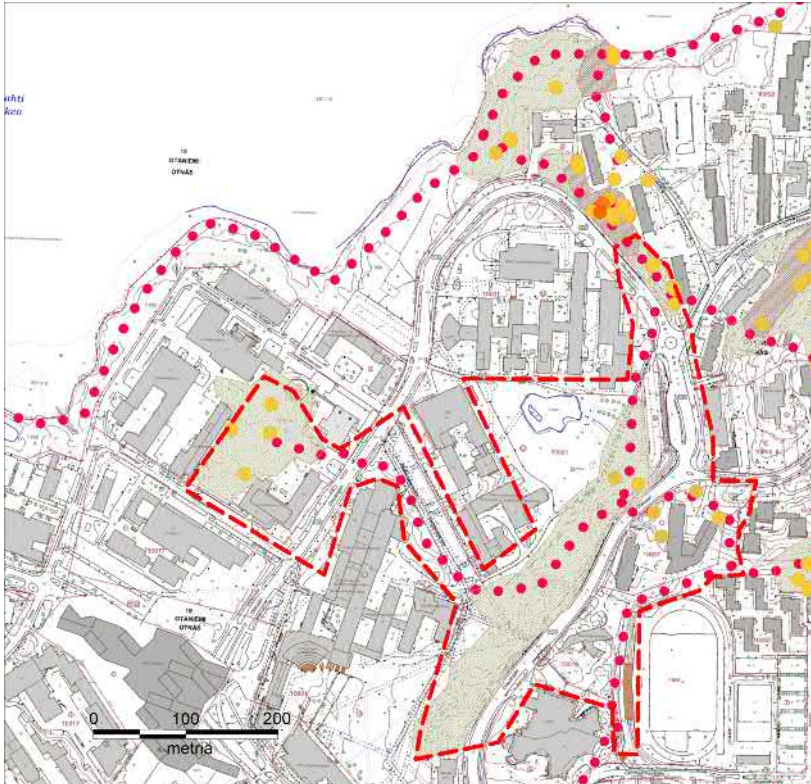
Tulokset

Selvitetyltä alueelta löytyi liito-oravan papanoita useiden puiden alta, samoilta alueilta kuin aiemmissa selvityksessä. Eniten papanoita oli Teekkarinpolun varrella ja puiston pohjoisreunalla olevien haapojen alla. Nämä alueet ovat kuitenkin todennäköisesti ruokailualueita ja kulkureittiä, sillä koloja haavoissa ei näkynyt. Koko alueelta ei löytynyt yhtään varmaa lisääntymis- tai levähdyspaikaksi tulkittavaa koloa tai risupesää, mutta todennäköisesti sellaisia ainakin lähialueella on, sillä niin laajalti papanoita löytyi. Yksi kolohaapa löytyi Otakaaren länsipuolelta. Koska varmaa pesäpaikkaa ei löytynyt, alueelta ei rajattu ydinaluetta. Liito-oravalle soveltuvaa aluetta on laajalti.

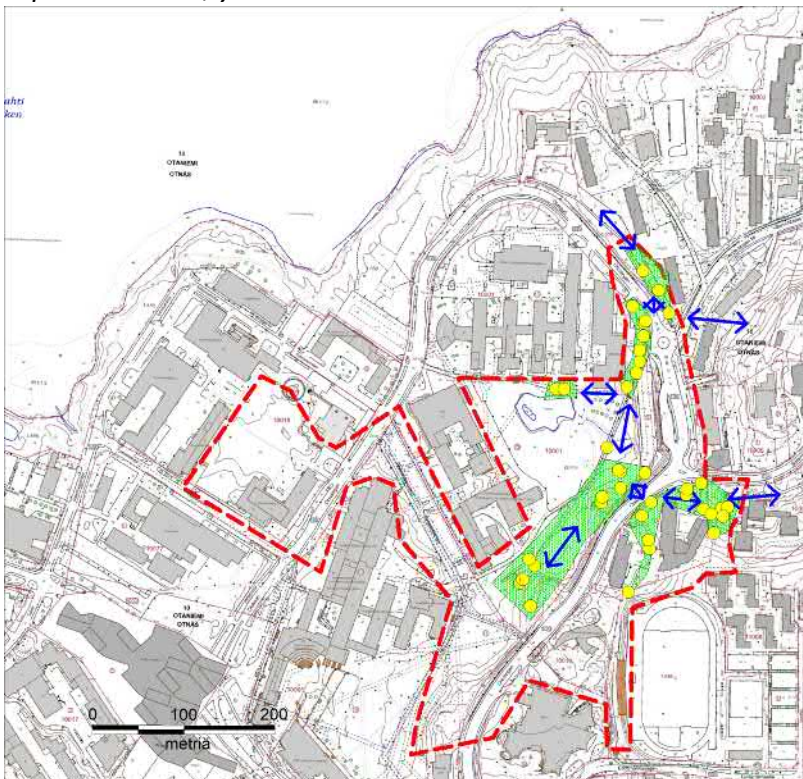
Papanahavaintojen perusteella alueella on kaksi kohtaa, josta liito-oravat todennäköisesti ylittävät Otakaaren. Toinen on Otakaaren ja Servin Maijan tien risteyksen pohjoispuolella, Sähkötalon edessä, ja toinen Otakaaren ja Jämeräntaipaleen risteyksen eteläpuolella. Liikkumisyhteyksiä pitkin liito-oravat liikkuvat sopivien ruokailualueiden ja mahdollisten ydinalueiden välillä. Otaniemessä liito-oravan ydinalueita on todettu itäosan metsäalueilla.

Otakaaren itäpuolella talojen pihoissa olevien puiden alta papanoita löytyi useiden puiden alta, ja se voi olla merkki liikkumisyhteydestä. Toisaalta liito-oravat eivät karta ihmisiä, joten pihojen kuusissa saattaa olla myös pesiä, mutta niitä on mahdotonta havaita maasta käsin.

Liito-oravalle soveltuvan alueen laajuus Otakaaren alueella on suunnilleen sama kuin aiemmissa selvityksessä, mutta papanahavaintoja ei enää ole yhtä laajalta alueelta. Otakaaren varrella on sopivaa metsää, ainoastaan pysäköintialueen vieressä oleva koivikko sekä Dipolin ympäristön harvennettu metsä eivät kunnolla sovellu lajille. Puukortteli Puumiehenkujalla oli nyt täysin tyhjä, sieltä ei kahdella tarkistuskerralla löydetty lainkaan papanoita. Puukortteli on jäänyt pahasti eristyksiin, liito-oravien liikkumisyhteydet sinne ovat huonot.

Kuva 1. Espoon kaupungin aiemmat tiedot alueen liito-oravista. Keltaiset ovat papanahavainnoja, punainen arvioitu liikkumisreitti. Vaalea varjostus on liito-oravalle sopivaa aluetta, ydinalueet ovat tummemmalla Otakaaren itä- ja pohjoispuolella.

Kuva 2. Kevään 2018 havainnot. Keltaiset ovat papanahavainnoja, avoimet ympyrät kolopuita tai pönttöjä. Vihreällä on liito-oravalle soveltuvaa, asuttua aluetta tutkimusalueen sisällä. Todennäköisesti elinpiiri ulottuu tutkimusalueen ulkopuolelle. Siniset nuolet ovat arvioituja liikkumisyhteyksiä.

Kuva 3. Otakaaren itäpuolella papanoita löytyy piha-alueen kuusten alta.

Kuva 4. Teekkarinpolun ja Sähkötalon välissä kasvavat puut ovat tärkeä liito-oravien liikkumisyhteys ja ruokailualue. Lähes jokaisen haavan ja tervalepän alla oli papanoita.

Kuva 5 ja 6. Puiston pohjoisreunalla kasvaa kolme haappa, jotka vaikuttavat olevan lähes eristyksissä. Niiden alla oli kuitenkin runsaasti papanoita. Koloja ei näkynyt, joten oletettavasti haavat ovat liito-oravien ruokailualue.

Suosituks

Selvityksen perusteella liito-oravat käyttävät Otakaaren eteläpuoleista metsäkaistaletta ainakin ruokailualueenaan. Otakaaren liito-oravat ylittävät todennäköisesti kahdesta kohdasta, ja näissä kohdissa tulisi säilyttää puustoinen yhteys.

Otakaaren eteläpuolelle voi olla vaikea sovittaa suuria rakennusmassoja, ilman että sillä olisi vaikutusta liito-oravien esiintymiseen alueella. Täydennysrakentaminen on mahdollista, jos liikkumisyhteydet sekä puiston reunan haavikoita ja suuria kuusia säilytetään. Otakaaren itäpuolella TF:n ja Dipolin välien täydennysrakentaminen on mahdollista.

Nurmijärvi 26.4.2018

Rauno Yrjölä

Liite

Liito-oravien säilyttämiseksi Espoon kaavoitusalueilla on esitetty suosituksena seuraavat ohjeet liito-orava-alueiden säilyttämiselle:

- Elinympäristöjen ydinalueet (keskimäärin vähintään noin 1 hehtaari) säilytetään ja elinympäristön laatua ylläpidetään. Ydinalueella tulee säilyä riittävä määrä ravintoa ja pesäpaikkoja naaraan talvehtimista ja lisääntymistä varten.
- Ydinalueen ympärille rajataan säilytettävä ja elinympäristönä ylläpidettävä metsäinen elinympäristöalue (5 - 10 hehtaaria, minimissään 4 hehtaaria). Alue rajataan mahdollisimman yhtenäisenä suosien tunnistettuja liito-oravalle soveltuvia alueita.
- Ydinalueilta säilytetään tavoitteellisesti vähintään kaksi yhteyttä elinympäristöverkoston muille alueille, tärkeissä solmukohdissa säilytetään kolme yhteyttä. Alueelliset yhteydet muualle Espooseen säilytetään ja niiden toimivuutta parannetaan.
- Soveltuvaa elinympäristöä säilytetään mahdollisimman laajasti tunnettujen elinympäristöalueiden yhteydessä ja viherverkoston osana. Soveltuvat alueet tukevat ydin- ja elinympäristöalueiden säilymistä ja laatua sekä mahdollistavat liito-oravien elinpiirien siirtymisen ja uusien elinpiirien syntyminen sekä kannan säilymisen pitkällä aikavälillä.